

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/118/2024
Identifikačné číslo spisu:	1320209063
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1320209063.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ A. T. R., narodeného XX. G. XXXX, L. XXA, K., U., 2/ E. M. R. R., narodenej XX. C. XXXX, B. T. X, K., U., 3/ V. R., narodenej XX. K. XXXX, L. XXA, K., U., 4/ C. R., narodenej XX. N. XXXX, D. X, A., U., všetci zastúpení Stentors advokátska kancelária s. r. o., Bratislava, Hodžovo nám. 2A, IČO: 51 757 184, proti žalovanému A. R., narodenému XX. C. XXXX, R., H. XX, zastúpenému HAVEL & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, Bratislava, Žižkova 7803/9, IČO: 36 856 584, o vydanie bezdôvodného obohatenia 30.000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. PB-3C/57/2021, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 13. marca 2024 sp. zn. 19Co/63/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 13. marca 2024 sp. zn. 19Co/63/2023 vo výrokoch I. a III. zrušuje a vec mu v tomto rozsahu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 24. februára 2023 sp. zn. 3C/57/2021 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ sumu 30.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 30.000 eur od 28. júla 2021 do zaplatenia a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku (I.), vo zvyšku žalobu zamietol (II.) a žalobcom 1/ až 4/ priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorú je žalovaný povinný zaplatiť právnomu zástupcovi žalobcov 1/ až 4/ do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania, ktoré po právoplatnosti tohto rozsudku vydá vyšší súdny úradník (III.). Súd prvej inštancie odôvodnil rozhodnutie aplikáciou ustanovení § 100 ods. 1, § 107 ods. 1 a 2, § 451 ods. 1 a 2, § 458 ods. 1, § 460, § 488, § 489, §517 ods. 1 veta prvá a ods. 2, § 563 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj ako „OZ“). V konaní bolo nesporné, že poručiteľ L. L. R. bol majiteľom bankového účtu vedeného v E. - Osobný účet Exclusive B.:E. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX a rovnako bolo nesporné to, že 27. októbra 2020 vykonala C. L. prostredníctvom elektronického platobného príkazu na úhradu, tzv. elektronickým bankovníctvom transakciu, kedy na účet žalovaného B.: E. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX previedla z predmetného bankového účtu poručiteľa sumu 30.000 eur. Uvedená transakcia bola vykonaná ešte za života poručiteľa 27. októbra 2017, pričom totožného dňa poručiteľ zomrel. V zmysle uznesenia Okresného súdu Považská Bystrica č. k.

8D/244/2017-865 z 29. januára 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. februára 2020, sa nadobúdateľmi zostatku na bankovom účte vrátane prírastkov stali žalobcovia - deti poručiteľa, každý po 1/4-ine.

1.1. V konaní bol predložený originál darovacej zmluvy, listiny s názvom „Schenkungsvertrag“, datovanej 03. februára 2017, zložený z troch listov zopnutých zošivacou sponou v ľavom hornom rohu, pričom na prvých dvoch listoch je jednostranne vytlačený text v nemeckom jazyku, na druhom liste končiac uvedením miesta a dátumu „In Beluša am 03.02.2017“. Na týchto dvoch listoch sa nenachádzajú žiadne podpisy. Na poslednom treťom liste v hornej časti sa nachádzajú dva podpisy osôb L. L. R. ako darca a C. L. ako obdarovaná. Predmetom zmluvy malo byť bezodplatné darovanie peňažných prostriedkov vo výške 350.000 eur. Z danej darovacej zmluvy zároveň vyplýva, že dar bude vyplatený až po predaji a vyplatení celej kúpnej ceny za nehnuteľnosti areálu spol. NITRAGOLD spol. s r. o. a to do 6 mesiacov od pripísania kúpnej ceny s tým, že darca výslovne splnomocnil obdarovanú k tomu, aby si predmetnú čiastku, a to aj po častiach, odpísala z bankového účtu, resp. aby zadala platobný príkaz na prevod danej sumy na jej, prípadne iný účet podľa svojho určenia, a to aj po častiach. Zároveň sa v darovacej zmluve uvádza, že splnomocniteľ udeľuje splnomocnenie splnomocnencovi na dobu neurčitú s tým, že smrťou splnomocniteľa plná moc nezaniká. Z listiny - Určenie spôsobu nakladania s vkladom na účte XXXXXXXXXXXX/XXXX vyplývalo, že poručiteľ 11. augusta 2014 splnomocnil C. L. na jeho zastupovanie pri právnych úkonoch týkajúcich sa nakladania s vkladom na danom účte a na preberanie výpisov z účtu.

1.2. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že zo súkromného znaleckého posudku č. 3/2022 z 23. augusta 2022 predloženého žalobcami a vypracovaného B. Y. R., znalkyňou z odboru Kriminalistika, odvetvie Kriminalistické skúmanie dokumentov, vyplývalo, že po preskúmaní darovacej zmluvy z 03. februára 2017 dospela znalkyňa k záveru, že prvé dve strany spornej zmluvy boli vyhotovené na druhovo zhodnom papieri, tretia strana spornej zmluvy bola vyhotovená na inom papieri ako jej prvé dve strany (str. 6 ZP), písmové znaky nachádzajúce sa na tretej strane sa od znakov na prvej a druhej strane líšia v šírke kontúr, resp. v detailoch ich tvarovania (str. 8 ZP) a na prednej strane prvého listu spornej zmluvy sa nad zošivacou sponou nachádzajú dve tmavé tonerové plôšky, pričom charakter ich tvarovania a ich vzájomná vzdialenosť nasvedčujú tomu, že ide o prekopírované vpichy po zošivacej sponke (str. 10 ZP). Ďalej znalkyňa uviedla, že list papiera tretej strany bol minimálne jedenkrát rozšívany a opätovne zošívany. K pôvodnosti spornej zmluvy sa znalkyňa nevedela jednoznačne vyjadriť a záverom skonštatovala, že skúmanie nasvedčovalo tomu, že tretia strana spornej zmluvy bola pôvodne súčasťou inej listiny.

1.3. V konaní žalovaný vzniesol námietku premlčania a namietať nedostatok procesnej spôsobilosti žalobkyne 3/. K uvedenému súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že konanie začalo na Okresnom súde Bratislava III 19. októbra 2020, keď žalobcovia 1/ až 4/ v žalobe označili ako žalovaného cit.: „Majiteľ bankového účtu s IBAN: E. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX“. Podaním z 30. decembra 2020, na základe výzvy súdu na doplnenie podania podľa § 129 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“), žalobcovia doplnili údaje žalovaného v zmysle § 133 ods. 1 CSP, pričom z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaný je skutočne vlastníkom účtu s IBAN: E. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX, t. j. účtu, ktorý žalobcovia označili v žalobe. Podľa názoru súdu prvej inštancie je teda zrejmé, že žalobcovia 1/ až 4/ doplnili žalobu o údaje žalovaného, a preto sú účinky žaloby zachované k okamihu podania žaloby, t. j. k 19. októbru 2020, na základe čoho bola žaloba podaná v rámci 3 - ročnej objektívnej premlčacej doby a súčasne v rámci 2 - ročnej subjektívnej premlčacej doby, nakoľko sa o bezdôvodnom obohatení mohli dozvedieť až 27. februára 2020, t. j. po právoplatnosti rozhodnutia o dedičstve po poručiteľovi. K procesnej spôsobilosti žalobkyne 3/ súd prvej inštancie uviedol, že táto je dospelou osobou, pri ktorej nebolo preukázané, že by bola jej spôsobilosť na právne úkony obmedzená, a preto má plnú spôsobilosť na právne úkony. Zároveň, z rozhodnutia o opatrovníctve 800B XVII 1087/22 z 19. decembra 2022 vydaného Okresným súdom v Aachene, SRN vyplývalo, že toto konanie bolo zastavené bez ustanovenia opatrovníka a z lekárskej správy z 15. novembra 2022 bolo potvrdené, že žalobkyňa 3/ bola vždy schopná vyjadriť svoju vôľu v súvislosti s plnomocenstvom a životným štýlom napriek svojmu mentálnemu postihnutiu. Znalecké dokazovanie a

výsluch žalobkyne 3/ v danom kontexte preto súd prvej inštancie na návrh žalovaného pre nadbytočnosť nenariadil.

1.4. Súd prvej inštancie k darovacej zmluve, na základe ktorej prišlo k prevodu finančných prostriedkov na účet žalovaného, uviedol, že za významné považuje neštandardné umiestnenie podpisu na predmetnej listine, t. j. na vrchnej časti tretieho listu, z čoho podľa jeho názoru nie je preukázané, že porúčiteľ skutočne chcel uzatvoriť s C. L. darovaciu zmluvu s obsahom, ako je uvedené na prvých dvoch listoch. Súd prvej inštancie uviedol, že v zásade sa vyžaduje, aby bol podpis umiestnený pod textom právneho úkonu a iba výnimočne bude možné akceptovať iné umiestnenie podpisu, a to iba vtedy, ak bude inak nesporné, že konajúca osoba súhlasila s prejavom na danej listine. V súdenom prípade žalobcami predložený znalecký posudok vyhotovený B. Y. R. č. 3/2022 spochybňuje uzatvorenie darovacej zmluvy z 03. februára 2017 v znení ako predložil žalovaný. Zo záverov uvedeného znaleckého posudku totiž vyplýva, že všetky zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že tretia strana predmetnej listiny bola pôvodne súčasťou inej listiny. Žalovaný avizoval vyhotovenie konfrontačného znaleckého posudku k pravosti listiny - darovacej zmluvy, avšak napriek tomu, že o obsahu znaleckého posudku B. R. vedel od 02. septembra 2022, kedy právny zástupca žalovaného nahliadal do elektronického súdneho spisu a zároveň si stiahol predmetný znalecký posudok, ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie nielenže do spisu nedoložil znalecký posudok na preukázanie svojich tvrdení o neporušení listiny, ale nepreukázal ani len to, že oslovil nejakého znalca za účelom vypracovania znaleckého posudku a že mu v tom bránili nejaké objektívne dôvody. Na základe uvedených skutočností, predovšetkým znaleckého posudku spochybňujúceho vôľu porúčiteľa uzatvoriť s C. L. darovaciu zmluvu, dospel súd prvej inštancie k záveru, že na strane žalovaného došlo na úkor porúčiteľa k bezdôvodnému obohateniu - majetkovému prospechu získanému plnením bez právneho dôvodu - vo výške 30.000 eur. Na úkor porúčiteľa preto, lebo bolo preukázané, že transakcia na prevod finančných prostriedkov vo výške 30.000 eur z bankového účtu porúčiteľa na účet žalovaného bola zrealizovaná 27. októbra 2017 ešte za života porúčiteľa, ktorý však krátko na to zomrel, a preto aktívne vecne legitimovaní na podanie žaloby sú žalobcovia 1/ až 4/ ako dedičia. Súd prvej inštancie preto zaviazal žalovaného k zaplateniu sumy 30.000 eur žalobcom titulom bezdôvodného obohatenia spolu so zákonným úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 28. júla 2021, t. j. odo dňa, kedy sa žalovaný dostal do omeškania s plnením pohľadávky, čo nastalo deň nasledujúci po dni splatnosti pohľadávky 27. júla 2021, pričom splatnosť pohľadávky nastala deň po doručení žaloby žalovanému 26. júla 2021. O nároku na náhradu trov prvoinštančného konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 13. marca 2024 sp. zn. 19Co/63/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ sumu 30.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 30.000 eur od 28. júla 2021 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku a rozhodnuté, že žalobcovia 1/ až 4/ majú voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorú náhradu trov konania je žalovaný povinný zaplatiť právnomu zástupcovi žalobcov 1/ až 4/ do troch dní od právoplatnosti uznesenia vo výške náhrady trov konania, ktoré po právoplatnosti tohto rozsudku vydá vyšší súdny úradník (I.), odvolanie žalovaného proti výroku, ktorým bola vo zvyšku žaloba zamietnutá odmietol (II.) a priznal žalobcom 1/ až 4/ voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (III.). Odvolanie v časti zamietajúceho výroku súdu prvej inštancie odvolací súd odmietol z dôvodu, že odvolanie v tejto časti nebolo podané osobou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté. Vo zvyšnej časti sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Mal za to, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, v konaní vykonané dôkazy vyhodnotil každý jednotlivito, všetky vo vzájomnej súvislosti, odôvodnil, z akých dôvodov a ktoré tvrdenia strán sporu mal za preukázané a ktoré nie, uviedol svoje skutkové zistenia, ktoré z dokazovania vyplynuli a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil. V odvolacom konaní neboli žalovaným tvrdené ani preukázané také skutočnosti, ktoré mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci, a preto si odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie.

2.1. Odvolací súd na základe odvolacích námietok žalovaného nezistil naplnenie kritérií

nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie a mal za to, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, argumentácia súdu je logická, presvedčivá, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné. Žalovaný namietol nedostatočnosť odôvodnenia v časti nevydania spornej listiny žalovanému za účelom vyhotovenia kontrolného znaleckého posudku a nevysvetlil, prečo kontrolné znalecké dokazovanie nebolo nariadené, k čomu odvolací súd odkázal na body 42. a 44. rozhodnutia súdu prvej inštancie.

2.2. V kontexte otázky premlčania nároku žalobcov sa odvolací súd taktiež stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie s tým, že z obsahu spisu vyplýva, že k bezdôvodnému obohateniu došlo 27. októbra 2017, v deň nasledujúci začala plynúť trojročná objektívna premlčacia doba a subjektívna premlčacia doba začala plynúť od okamihu, kedy sa oprávnený dozvedel o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie jeho práva, v danom prípade sa žalobcovia o vzniku bezdôvodného obohatenia dozvedeli v deň právoplatnosti rozhodnutia o dedičstve po poručiťovi, t. j. po 27. februára 2020, odkedy žalobcovia boli oprávnení s bankovým účtom poručiťa nakladať, a teda aj zistiť skutočnosti relevantné pre posúdenie či, v akom rozsahu a kto sa bezdôvodne obohatil, a teda mali k dispozícii výpisy z bankových účtov poručiťa. Skutočná vedomosť majúca za následok začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby teda nastala až 27. februára 2020. Keďže žalobcovia v elektronickej forme podali žalobu na súd 16. októbra 2020, odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že nárok žalobcov nie je premlčaný. Vo zvyšku sa taktiež stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie.

2.3. Odvolací súd sa ďalej stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie v časti vyhodnotenia hodnovernosti spornej darovacej zmluvy a to s odkazom na závery znaleckého posudku vyhotoveného v konaní s tým, že nebolo v konaní hodnoverne preukázané, že poručiť darovaciu zmluvu zo dňa 03. februára 2017 podpísal, a preto C. L. nemala žiaden relevantný právny dôvod, aby platobným príkazom poukázala finančné prostriedky z účtu poručiťa na bankový účet žalovaného v sume 30.000 eur. Žalovaný ako nositeľ dôkazného bremena nepreukázal tvrdené skutočnosti o existencii vôle poručiťa uzatvoriť darovaciu zmluvu s C. L., na základe ktorej by prišlo k prevodu finančných prostriedkov žalovanému. Pre posúdenie súkromnej listiny ako dôkazného prostriedku je významná jej pravosť a pravdivosť. Listina je pravá, ak pochádza od vystaviteľa a je ním tiež podpísaná. Ak je listina pravá, nie je sfalšovaná alebo pozmenená, dokazuje, že vystaviteľ prejavil vôľu v obsahu listiny zachytenom, prípadne urobil vyhlásenie v listine obsiahnutom. Platí, že účastníka, ktorý listinu (v tomto konaní darovaciu zmluvu) predložil k dôkazu, stíha dôkazná povinnosť a bremeno dôkazné, tento účastník tiež nesie procesne nepriaznivé následky toho, že sa v konaní nepodariť preukázať pravosť či správnosť súkromnej listiny. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaný pravosť a pravdivosť darovacej zmluvy nepreukázal. Odvolací súd odkázal na závery znaleckého posudku č. 3/2022 z 23. augusta 2022 znalkyne B. Y. R. a jej výsluch. Žalovaný tieto závery poprel. Odvolací súd k námietke žalovaného týkajúcej sa vykonania navrhovaného dôkazu - vyhotovenia znaleckého posudku, ktorý by vyvrátil tvrdenia žalobcov a správnosť záverov znaleckého posudku predloženého žalobcami, resp. k neustanoveniu znalca na vyhotovenie konfrontačného posudku a nevydanie listiny za účelom vyhotovenia súkromného znaleckého posudku uviedol, že súd prvej inštancie sa k danému vyjadril a že žalovaný napriek svojmu návrhu a prítomnosti spornej listiny v súdnom spise žiadny znalecký posudok nedoložil.

2.4. K námietke absencie aktívnej vecnej legitimácie na strane žalobcov odvolací súd uviedol, že na dedičov prešla pohľadávka poručiťa titulom bezdôvodného obohatenia vo výške 30.000 eur, ktorá vznikla ešte za života poručiťa a ktorú mal tento voči žalovanému ako dlžníkovi, t. j. žalobcovia ako dedičia po poručiťovi vstúpili do predmetného záväzkového právneho vzťahu, a preto je daná ich aktívna vecná legitimácia. Rovnako sa stotožnil odvolací súd s odôvodnením súdu prvej inštancie v časti spôsobilosti žalobkyne 3/ na právne úkony. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti výrokom I. a III. tohto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že súdy mu nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a na rovnosť zbraní (§ 420 písm. f) CSP). Dovolateľ mal za to, že súd prvej inštancie porušil jeho práva tým, že mu nevydal originál spornej listiny - darovacej zmluvy pre ním opakovane navrhované zabezpečenie súkromného znaleckého posudku, čím žalovanému odoprel možnosť preukázania opaku tvrdení obsiahnutých v Znaleckom posudku predloženému v konaní, o. i. vyhotoveného práve na základe originálu darovacej zmluvy, ktorá bola žalobcom zo strany súdu prvej inštancie zapožičaná. Dovolateľ zdôraznil, že originál spornej listiny bol zapožičaný žalobcom, avšak tá istá požiadavka zo strany žalovaného bola odmietnutá, pričom bez originálu listiny nie je možné vyhotoviť kontrolný znalecký posudok a tým bola porušená zásada kontradiktórnosti konania. Dovolateľ zdôraznil, že súd prvej inštancie prihladol a rozhodol vylúčené na základe záverov obsiahnutých v znaleckom posudku od žalobcov, ktorým na tento účel spornú listinu vydal, čím ich zvýhodnil a na otázku, prečo žalovanému listinu na vyhotovenie znaleckého posudku nevydal, neodpovedal. Dovolateľ teda z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu považuje tieto za nepreskúmateľné a arbitrárne. Dovolateľ ďalej poukázal na jednotlivé nezrovnalosti v znaleckom posudku preloženom v konaní žalobcami. Dovolateľ preto navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia mali zato, že postupom súdu prvej inštancie ako i odvolacieho súdu nedošlo na strane žalovaného k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písmeno f) CSP, považujú dovolanie za nedôvodné a navrhujú, aby ho dovolací súd podľa § 448 CSP zamietol a to z dôvodu, že procesné postupy súdov nižších inštancií považujú za správne, pričom dali dôraz na znenie § 209 ods. 3 CSP.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu a porušenie

zásady kontradiktórnosti konania. Uvedené naviazal na odopretie mu možnosti vyhotovenia kontrolného súkromného znaleckého posudku na konfrontáciu znaleckého posudku predloženého žalobcami v konaní tým, že mu nebol vydaný originál listiny - darovacia zmluva a to za účelom predloženia tejto listiny znalcom, pričom závery žalobcami predloženého znaleckého posudku v spojení s výsluchom znalkyne boli zásadným dôkazom v konaní.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená v čl. 15 Základných princípov CSP a v § 191 CSP vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

14. V tomto kontexte podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní a vyhodnocovaní skutkového stavu rešpektoval ústavno-procesné zásady, je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa CSP. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018, 4Cdo/88/2019).

15. Dovolací súd v tejto súvislosti osobitne zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia nesporne zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou,

druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmä z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

16. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP). Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP). Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

17. V posudzovanej veci odvolací súd dospel k názoru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, v konaní vykonané dôkazy vyhodnotil každý jednotlivo, všetky vo vzájomnej súvislosti, odôvodnil, z akých dôvodov a ktoré tvrdenia strán sporu mal za preukázané a ktoré nie, uviedol svoje skutkové zistenia, ktoré z dokazovania vyplynuli a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil. V odvolacom konaní neboli žalovaným tvrdené ani preukázané také skutočnosti, ktoré mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci, a preto si odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd na základe odvolacích námietok žalovaného nezistil naplnenie kritérií nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie a mal za to, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, argumentácia súdu je logická, presvedčivá, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné. V časti nevydania spornej listiny žalovanému za účelom vyhotovenia kontrolného znaleckého posudku a nevysvetleniu, prečo kontrolné znalecké dokazovanie nebolo nariadené, odvolací súd odkázal na body 42. a 44. rozhodnutia súdu prvej inštancie a v zhode so súdom prvej inštancie uviedol, že „návrh na vykonanie dokazovania“ podaný žalovaným nebol opomenutý, avšak žalovaný znalecký posudok do rozhodnutia súdu prvej inštancie ani do rozhodnutia odvolacieho súdu nepredložil a keďže originál darovacej zmluvy sa nachádzal v spise, vyhodnotil námietku žalovaného, že súd mu vypracovanie súkromného znaleckého posudku neumožnil z dôvodu, že žalovanému nebol vydaný originál darovacej zmluvy, za nedôvodnú.

18. Súd prvej inštancie v bodoch odôvodnenia rozhodnutia, na ktoré odkazuje odvolací súd, t. j. v bode 42. uvádza nasledovné: „Žalovaný na margo žalobcami predloženého znaleckého posudku B. R. avizoval znalecké dokazovanie, ktoré by realizoval znalcom podľa svojho výberu. Hoci žalovaný o existencii a o obsahu znaleckého posudku B. R. vedel od 02.09.2022, kedy právny zástupca žalovaného nahliadal do elektronického súdneho spisu a zároveň si stiahol predmetný znalecký posudok, súd konštatuje, že ku dňu rozhodnutia súdu nielenže do spisu nedoložil znalecký posudok na preukázanie svojich tvrdení o neporušení listiny, ale nepreukázal ani len to, že oslovil nejakého znalca za účelom vypracovania znaleckého posudku a že mu v tom bránili nejaké objektívne dôvody“.

18.1. V bode 44. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie sa uvádza nasledovné: „Strany sporu predložili viaceré listinné dôkazy, či už čestné prehlásenia alebo listiny preukazujúce zdravotný stav poručiteľa. Uvedené listinné dôkazy však preukazujú to, aký bol vzťah medzi poručiteľom a C. L., prípadne poručiteľom a žalovaným, resp. dávajú obraz o zdravotnom stave poručiteľa. Žiadnym spôsobom však nepreukazujú, či poručiteľ prejavil vôľu uzatvoriť darovaciu zmluvu zo dňa 03.02.2017 s C. L. tým, že na tretí list predmetnej listiny umiestnil svoj podpis.“

18.2. V bode 29. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu tento uvádza nasledovné: „Súd prvej inštancie „návrh na vykonanie dokazovania“ podaný žalovaným neopomenul. V odôvodnení svojho rozhodnutia výslovne uviedol, že žalovaný k žalobcami predloženému znaleckému posudku avizoval znalecké dokazovanie, ktoré by realizoval znalcom podľa svojho výberu. Aj keď žalovaný namieta porušenie jeho práva na súdnu ochranu, z jeho podania zo dňa 09.12.2022 označeného ako návrh na vykonanie dokazovania vyplýva návrh žalovaného, že žiada o vykonanie dokazovania formou

súkromného znaleckého posudku s tým, že znaleckým preskúmaním originálu darovacej zmluvy zo dňa 03.02.2017 žalovaný poveril znalca A. G. G., avšak znalecký posudok do rozhodnutia súdu prvej inštancie ani do rozhodnutia odvolacieho súdu nepredložil a keďže originál darovacej zmluvy sa nachádza v spise, nie je dôvodnou námietkou žalovaného, že súd mu vypracovanie súkromného znaleckého posudku neumožnil z dôvodu, že žalovanému nebol vydaný originál darovacej zmluvy.“

19. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie a v nadväznosti na to aj odvolacieho súdu vyplýva, že zásadným dôkazom v konaní, na ktorom bolo založené rozhodnutie vo veci samej, boli závery vyplývajúce zo súkromného znaleckého posudku č. 3/2022 z 23. augusta 2022 predloženého žalobcami a vypracovaného B. Y. R., znalkyňou z odboru Kriminalistika, odvetvie Kriminalistické skúmanie dokumentov a závery vyplývajúce z jej nadväzujúceho výsluchu, ktorými bola podľa názoru súdov nižších inštancií dôrazne spochybnená vôľa poručiteľa darovať finančnú čiastku 350.000 eur C. L., ktorá následne previedla časť sumy (30.000 eur) na žalovaného, čo viedlo súd prvej inštancie k rozhodnutiu o nároku žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanému. Zároveň dovolací súd dáva do pozornosti body 42. a 44. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie a bod 29. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorých je zrejmé, že súdy nižšej inštancie za zodpovednú osobu pre neuskutočnenie konfrontácie so súkromným znaleckým posudkom určili žalovaného na základe toho, že tento sám súkromný znalecký posudok nepredložil napriek tomu, že sporná listina sa v súdnom spise nachádzala.

20. Dovolací súd dospel k záveru, že pokiaľ súd prvej inštancie a v nadväznosti na to odvolací súd vyhodnotili závery znaleckého posudku č. 3/2022 z 23. augusta 2022 predloženého žalobcami a vypracovaného B. Y. R. za dôkazný prostriedok majúci zásadný vplyv na rozhodnutie vo veci samej s tým, že žalovaný tieto závery rozporoval a dožadoval sa súkromného kontrolného znaleckého posudku, ktorý zamýšľal predložiť, pričom neuskutočnenie konfrontácie odborných záverov znaleckého posudku žalobcov odôvodňovali súdy nižších inštancií len tým, že žalovaný súkromný znalecký posudok nepredložil a to napriek tomu, že originál spornej listiny sa nachádzal v súdnom spise, pričom sa nevyjadrili, prečo listinu za účelom vyhotovenia znaleckého posudku odmietli zapožičať, ide o odôvodnenie nedostatočného rozsahu v nadväznosti na otázku, ktorá mohla mať zásadný vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že myšlienka odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie vyplývajúca z ich rozhodnutí, že postačuje prítomnosť spornej listiny v súdnom spise na vyhotovenie znaleckého posudku, postráda vo veci skúmania originality listiny základnú logiku a to bez ohľadu na znenie § 209 ods. 3 CSP. Z logiky veci vyplýva, že pre preskúmanie originality listiny je nevyhnutné predložiť znalcovi za účelom vyhotovenia znaleckého posudku originál danej listy (t. j. nie fotokópiu) a to v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas, za ktorý nie je možné považovať jednoduché nahliadanie do spisu v priestoroch súdu. Napriek tomu, že súd nedisponuje odbornými znalosťami týkajúcimi sa skúmania originality listín, z obsahu znaleckého posudku predloženého žalobcami a tam popísaných metód skúmania je možné predpokladať, že dané preskúmanie listiny vyžaduje dostatočný čas, vhodné priestory a špecifické prostriedky skúmania. Dovolací súd má preto za to, že nevydaním originálu spornej listiny žalovanému za účelom vyhotovenia konfrontačného znaleckého posudku mu bolo objektívne znemožnené predložiť súkromný znalecký posudok. Zdôvodnenie súdov nižších inštancií o prítomnosti spornej listiny v súdnom spise preto postráda relevanciu. V kontexte § 209 ods. 3 CSP dovolací súd dáva do pozornosti druhú časť vety „alebo sa inak oboznámiť s informáciami potrebnými na vypracovanie znaleckého posudku“, čo v prípade posudzovania originality listiny nevylučuje možnosť danú listinu zo súdneho spisu zapožičať.

20.1. Dovolací súd zároveň poukazuje na skutočnosť, že súdy nižších inštancií žiadnym spôsobom neargumentovali nadbytočnosťou potenciálne predloženého konfrontačného posudku (v nadväznosti na § 191 CSP a článok 15 Základných princípov CSP), t. j. neuviedli, že aj v prípade jeho predloženia by toto vplyv na rozhodnutie vo veci samej nemalo. Súdy nižších inštancií sa v odôvodneniach napadnutých rozhodnutí len zmienili, že žalovaný predložiť súkromný znalecký posudok chcel a tak bezdôvodne nevykonával. Odkaz na bod 44. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie taktiež nemôže mať relevanciu v podpore záveru o vzniku bezdôvodného obohatenia, nakoľko z neho len vyplýva, že ďalšie listinné dôkazy predložené v konaní sa týkajú len zdravotného stavu poručiteľa či vzájomných

vzťahov medzi darcom a obdarovaným, avšak neriešia otázku existencie vôle poručiteľa darovať finančné prostriedky C. L., t. j. existenciu či neexistenciu vôle poručiteľa z nich nemožno vyvodzovať.

21. Najvyšší súd po preskúmaní obsahu spisu teda dospel k záveru, že odvolací súd procesne pochybil, keď v dostatočnej miere neprihliadol na znenie článku 6 ods. 1 Základných princípov CSP (v nadväznosti na to aj čl. 8 a 9 Základných princípov CSP), z ktorého vyplýva: „Strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu“ a v zmysle § 387 ods. 3 CSP nedostatočne zodpovedal otázky žalovaného prečo mu nebolo umožnené dať vyhotoviť súkromný znalecký posudok nevydaním originálu spornej listiny. Uvedenými pochybeniami odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie zaťažil konanie vadou zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

22. Vzhľadom na zistenie, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu vo výrokoch I. a III. zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.